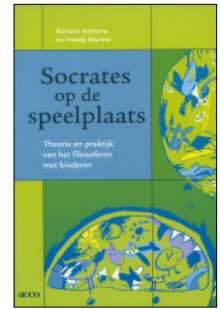

Nieuwsbrief Leren - Boekbespreking Lieven Coppens

Eerder verschenen op: <http://boeketje-onderwijs.skynetblogs.be>

Auteur(s): Richard Anthone & Freddy Mortier
Titel: Socrates op de speelplaats
Uitgeverij: Acco
Plaats: Leuven / Voorburg
Jaar: 2007 (vierde, volledig herwerkte uitgave)
Pagina's: 286
ISBN-13: 978-90-334-6291-7

Dit boek, dat na tien jaar aan een vierde druk toe is, kan je stilaan toch beschouwen als een standaardwerk over het filosoferen met kinderen. Het is voor beginners een leidraad om te filosoferen met kinderen terwijl het voor gevorderden toch een werk is om steeds naar terug te grijpen.

Het eerste deel is meer algemeen van aard en schetst de plaats die filosofie op school kan innemen. Het legt eerst uit wat de auteurs onder filosofie verstaan om dan te komen tot een antwoord op de vraag waarom men zou filosoferen met kinderen. Hun antwoord op deze vraag is even eenvoudig als het complex is: omdat kinderen het eigenlijk intrinsiek al kunnen en ook doen:

- ze denken over denken...
- ze betrekken algemene zaken al op het eigen leven en onderzoeken wat deze voor *hen* betekenen...
- ze hebben er behoefte aan om over bepaalde dingen te denken...

maar ook omdat...

- de leerstof op school stilaan zo fragmentarisch is geworden dat kinderen er nood aan hebben om alles weer in een totaalbeeld te zien. Dit totaalbeeld kunnen ze krijgen door connectie en reflectie...
- leerlingen er nood aan hebben om de leerstof op school als zinvol te ervaren. Dit kan maar als ze zien hoe de opgelegde kennis, waarden en normen wel degelijk betekenis voor hen hebben. Dit kan niet als ze zich vervreemd voelen van dat alles...
- de kwaliteit van het denken vergroot door de ontwikkeling van metacognitieve vaardigheden en het vastleggen van waarden en normen die gelden als kwaliteitsindicatoren voor het denken. Het gaat hier dan over denken als een proces

Het tweede deel brengt de methodiek van het filosoferen met kinderen in kaart. Eerst en vooral wordt het belang van de socratische houding van de gespreksleider besproken. Deze houding is immers de noodzakelijke voorwaarde om het filosoferen met kinderen te laten slagen. Ze vraagt van de gespreksleider alvast een aantal filosofische, psychologische en morele kwaliteiten. Verder moet men ook de traditionele klasstructuur verlaten voor wat de auteurs de *gemeenschap van onderzoek* noemen. Het hoofddoel ervan is dat er nieuwe inzichten ontstaan, niet dat er feitenkennis wordt overgedragen. Men gaat tegelijk op zoek naar criteria om zich een mening te vormen, en men zoekt naar redenen. Bij dit alles is het proces het allerbelangrijkste. Het boek legt dan ook grondig uit hoe men een groep van personen moet omvormen tot deze *gemeenschap van onderzoek*. Dit brengt ons dan meteen bij de type doelstellingen van het filosofisch gesprek. Naast het vormen van een *gemeenschap van onderzoek* heb je ook nog de volgende:

- inhoudelijk bijdragen tot de kennis van een filosofische kwestie
- bijdragen tot de ontwikkeling van denkvaardigheden en disposities
- bijdragen tot de persoonlijke zingeving

Deze doelstellingen zijn onderling met elkaar verbonden: door een doelstelling na te streven werkt men tegelijk ook aan de realisatie van de andere. Deze meervoudigheid moet men behouden: men mag zich bij het filosoferen niet concentreren op het realiseren van één doelstelling, bijvoorbeeld deze van de persoonlijke zingeving. Tot slot gaat dit deel zeer uitgebreid in op het proces van het filosoferen zelf.

Nieuwsbrief Leren - Boekbespreking Lieven Coppens

Eerder verschenen op: <http://boeketje-onderwijs.skynetblogs.be>

In het derde deel over de kwesties worden exemplarisch een aantal thema's voor filosofische gesprekken uitgediept. Dit deel is meteen ook het moeilijkste, omdat men vaak de grens tussen inhoud en methodiek ziet vervagen.

Dit boek behandelt een niet zo eenvoudige materie op een gecondenseerde manier. De auteurs slagen er wel in deze voor iedereen toegankelijk te maken door gebruik te maken van veel voorbeelden en verhelderende opsommingen. Het laat zich echter maar met mondjesmaat lezen. Je doet er goed aan om hoofdstuk na hoofdstuk op je in te laten werken en desnoods meerdere keren te lezen. Alleen zo komt de inhoud volledig tot zijn recht. Belangrijk is ook dat het aantoont dat je de methodiek grondig moet aanleren, zodat je kwaliteitsvol kunt bezig zijn.

[2007-12-08]